

ЗАКОН ЗА ЛИЦАТА И СЕМЕЙСТВОТО

Законът влиза в сила от 10.09.1949 г.

Обн. ДВ. бр.182 от 9 Август 1949г., попр. ДВ. бр.193 от 22 Август 1949г., изм. ДВ. бр.12 от 9 Февруари 1951г., изм. ДВ. бр.12 от 8 Февруари 1952г., изм. ДВ. бр.92 от 7 Ноември 1952г., изм. ДВ. бр.15 от 20 Февруари 1953г., попр. ДВ. бр.16 от 24 Февруари 1953г., изм. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 1953г., изм. ДВ. бр.90 от 8 Ноември 1955г., изм. ДВ. бр.90 от 9 Ноември 1956г., изм. ДВ. бр.50 от 23 Юни 1961г., изм. ДВ. бр.23 от 22 Март 1968г., изм. ДВ. бр.36 от 8 Май 1979г., изм. ДВ. бр.41 от 28 Май 1985г., изм. ДВ. бр.46 от 16 Юни 1989г., изм. ДВ. бр.20 от 9 Март 1990г., изм. ДВ. бр.15 от 18 Февруари 1994г., изм. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. ДВ. бр.81 от 6 Октомври 2000г., изм. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г.

І. ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

1. Всяко лице, от момента на раждането си, придобива способността да бъде носител на права и задължения.

2. С навършване на 18-годишна възраст лицата стават пълнолетни и напълно способни чрез своите действия да придобиват права и да се задължават.

3. Лицата, които не са навършили 14-годишна възраст, са малолетни.

Вместо тях и от тяхно име правни действия извършват техните законни представители - родители или настойници.

4. Лицата от 14 години до навършване на 18-годишна възраст са непълнолетни.

Те извършват правни действия със съгласието на техните родители или попечители, но те могат сами да сключват обикновени дребни сделки за задоволяване на текущите им нужди и да разполагат с това, което са придобили със своя труд.

5. (Изм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.) Непълнолетните и пълнолетните, които поради слабоумие или душевна болест не могат да се грижат за своите работи, се поставят под пълно запрещение и стават недееспособни.

Пълнолетните с такива страдания, чието състояние не е така тежко, за да бъдат поставени под пълно запрещение, се поставят под ограничено запрещение.

За правните действия на лицата по ал. 1 се прилага чл. 3, ал. 2, а за правните действия на лицата по ал. 2 се прилага чл. 4, ал. 2.

6. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 1990 г.).

7. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 1999 г., в сила от 1.01.2000 г.).

8. Когато някой изчезне и няма сведения за него, районният съд по молба на заинтересуваните или по искане на прокурора назначава лице, което да го представлява, да извършва всякакви действия на управление и да взема всички други мерки за запазване на неговите интереси.

Представителят се назначава предпочтително измежду роднините или близките на отсъстващия.

Ако отсъстващият има законен представител, друг представител не се назначава.

Когато отсъстващият има пълномощник, представител се назначава само за онези работи, които пълномощникът няма право да извършва.

9. Ако отсъствието продължи повече от една година, съдът по искане на заинтересуваните или на прокурора обявява лицето за отсъстващо.

10. Лицата, които се явяват наследници на обявения за отсъстващ по времето, за което се отнася последното известие за него, могат да искат от съда да бъдат въведени във временно владение на имотите му.

От деня на въвода пълномощието и представителството, ако има такива, се прекратяват.

11. (Изм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.) Въведените във владение имат право да управляват имотите на отсъстващия, да го представляват пред съд и пред други места и лица и да се ползват от приходите на имотите му.

Те не могат да отчуждават, да ипотекират, да залагат имотите или да извършват други действия на разпореждане, освен в случаите на нужда, или при очевидна полза за отсъстващия, и то с разрешение на районния съд.

12. Заветниците и лицата, които имат права, зависящи от смъртта на отсъстващия, могат да искат да бъдат допуснати временно да се ползват от тия права.

Изпълнението на задълженията спрямо отсъстващия, които се погасяват с неговата смърт, като издръжка и др. се спира.

13. Ако се окаже, че отсъстващият е жив, въведените във владение лица са длъжни да върнат само доходите, които са събрали след поканата за връщане на имота.

Определението за обявяване на отсъствието се отменя.

14. След като изтекат пет години от деня, за който се отнася последното известие за отсъстващия, съдът по искане на прокурора или на всеки заинтересован, обявява неговата смърт.

Обявяването на смъртта може да стане и без да е обявено отсъствието на лицето.

15. Когато някой е изчезнал при военни действия или при друго събитие, което дава основание да се предполага, че той е загинал, смъртта може да бъде обявена, ако са изтекли две години от прекратяването на военните действия или от събитието.

16. Съдът определя деня, а по възможност и часа на предполагаемата смърт.

При липса на противни данни за момент на смъртта се приема денят, за който се отнася последното известие.

17. Обявената с решението на съда смърт поражда същите правни последици, които произтичат от действителната смърт на лицето.

(Ал. 2, отм. - ДВ, бр. 23 от 1968 г.).

18. Ако се окаже, че обявеният за умрял е жив, той може да иска:

а) имотите, които са налице, отчуждените по безвъзмезден начин имоти, всичко, което е

придобито срещу отчуждените по възмезден начин имоти, и цената, която се дължи от трети лица срещу извършените отчуждения;

б) имотите, отчуждени по възмезден начин, ако приобретателят в момента на придобиването е знаел, че обявеният за умрял е жив, и

в) изпълнението на задълженията по чл. 12 ал. 2 от деня на поканата.

Прекратеният брак не се възстановява.

19. Ако след решението за обявяване предполагаемата смърт се установи по съдебен ред точната дата на действителната смърт на лицето, неговите наследници към тази дата могат да упражнят само правата по букви "а" и "б" на чл. 18.

II. СЕМЕЙСТВО

20-58. (Отм. - ДВ, бр. 23 от 1968 г.).

53. (Отм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.)

59. - 60. (Отм. - бр. 41 от 1985 г.).

61-95. (Отм. - ДВ, бр. 23 от 1968 г.).

96-110. (Отм. - бр. 41 от 1985 г.).

111-121. (Отм. - ДВ, бр. 23 от 1968 г.).

122-130. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 1999 г.).

III. ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

131. Юридическите лица са носители на права и задължения.

Те придобиват права и задължения чрез своите органи.

132. Юридическите лица имат своето седалище там, където се намира управлението им.

133. Държавните предприятия, кооперациите и другите юридически лица със стопанска цел се уреждат с особени закони.

133а. (Нов - ДВ, бр. 15 от 1994 г., отм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.)

ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ

СДРУЖЕНИЯ

134.-154. (Отм. - ДВ, бр. 81 от 2000 г., в сила от 1 януари 2001 г.)

IV. ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

155. За лицата, които в деня на влизането на този закон в сила са навършили 18 години, но не са навършили 21 години, сроковете за упражняване на права, които зависят от навършването на пълнолетието, започват да текат от този ден.

156. За действия, извършени преди влизането на този закон в сила от ненавършили 21 години и от поставените под пълно или ограничено запрещение, се прилагат разпоредбите, които са били в сила преди това.

157. Сдружения, които са придобили качеството на юридически лица преди влизането на този закон в сила, запазват това качество.

158. Действителността на брак, сключен преди 27 май 1945 година, се определя според разпорежданията, които са били в сила при сключването му.

Не може да се иска обявяване недействителност на брак, сключен преди влизането на Закона за брака в сила, на основание, каквото не се предвижда в него.

Граждански брак, сключен в чужбина преди влизането на същия закон в сила, е действителен само ако на 27 май 1945 година съпрузите са водили съпругески живот.

159. (Изм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.) Отмяната на членове 45 и 46, както и изменението на чл. 47 важат и за браковете, сключени преди влизането в сила на настоящите изменения. Висящите в съдилищата дела по отменените основания се разглеждат съгласно чл. 47.

(Ал 2. отм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.)

(Нова - Изв., бр. 89 от 1953 г.) Тригодишната давност по чл. 66, ал. 2 се прилага и относно заварените от този закон случаи.

160. (Отм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.)

161. (Изм. - Изв., бр. 89 от 1953 г.) Разпоредбата на чл. 52 се прилага и за ония имущества, които са придобити през време на брака до влизането на Наредбата-закон за брака в сила, ако разводът се постанови след тази дата.

162. По несвършените при влизането на този закон в сила дела, образувани по искове за отменяване на осиновявания се прилагат разпоредбите на досегашния закон. Но ал. 3 на чл. 83 от този закон се прилага и по тия дела. Същото важи и по делата за лишаване от родителска власт.

163. Функциите, които законите възлагат върху роднинския съвет, се изпълняват от органа по настойничеството.

Когато районният съд трябва да вземе предварително решение и като орган по настойничеството, той разрешава въпроса едновременно.

164. С влизане на този закон в сила се възстановява дееспособността на лицата, които са поставени под ограничено запрещение поради разточителство.

165. Този закон влиза в сила един месец след обнародването му и отменя: Закона за лицата, Наредбата-закон за задълженията за издръжка, Закона за изчезналите военни и граждански лица през време на последните войни и смутове от 17 март 1926 година, Закона за извънбрачните деца и осиновяването, Закона за настойничеството, Закона за юридическите лица,

Постановлението на Министерския съвет относно безследно изчезналите, публикувано в ДВ, бр. 101 от 1944 година, и Закона за брака, с изключение на § 5-9 от особените разпоредби от същия закон, които остават в сила.

Преходни разпоредби

§ 1. (Нов - ДВ, бр. 15 от 1994 г.) (1) Вписаните досега юридически лица с нестопанска цел, посочени в чл. 133а, се пререгистрират по искане на техните ръководни органи, направено в срок от три месеца от влизането на този закон в сила, при съгласие на Министерския съвет.

(2) Заличава се вписването и се прекратява дейността на юридически лица с нестопанска цел, които не изпълняват условията по предходната алинея.